

Reumatikersjukhuset Spenshult i Halland är ett av knappt tio sjukhus i landet som inte har någon kö till ortopedoperationer.

Foto: Ylva Hermansson

För första gången sedan vårdgarantin infördes minskar väntetider på ortopedoperationer.

– Det är ett tydligt trendbrott säger Berlith Persson, projektledare på avdelningen för vård och omsorg vid Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Operationsköerna b... men många kan vinna på att utny

För alla former av behandling har andelen patienter som inte behandlas inom vårdgarantins 90 dagar sjunkit, från som mest 40 procent till 19 procent i mars i år. För ortopedoperationer är resultatet ännu bättre. Bara 15 procent behövde vänta längre än vårdgarantins 90 dagar på operation.

Skillnaden mellan de olika landstingen är dock fortfarande stor. I Kalmar behöver ingen vänta längre än vårdgarantins 90 dagar på ortopediska operationer. I Jämtland får 31 procent av patienterna vänta längre än så.

Berlith Persson

Berlith Persson menar att den kömiljard regeringen beslutat om är en viktig orsak till att köerna blivit kortare.

– Tidigare har landstingen fått extra pengar för att korta köerna utan krav på att visa tydliga resultat. Nu krävs ett tydligt och mätbart resultat för att få del av pengarna och det börjar också ge resultat i form av kortare köer.

Kömiljarden innebär att de landsting som klarar att ge åtta procent av sina patienter behandling eller operation inom vårdgarantins gränser får del av pengarna. I vår klarar Gotland, Kalmar, Halland, Värmland, Skåne, Norrbotten, Jönköping, Västra Götaland, Gotland,

Kronoberg, Stockholm, och Blekinge kraven.

– Fördelningen av kömiljarden baseras på all planerad vård, säger Berlith Persson. Det betyder att det inte går att komma åt pengarna genom att till exempel behandla många lindrigt sjuka patienter för att få kortare köer. Alla grupper finns med när man utvärderar hur väl man klarar vårdgarantin.

Förutom den stora skillnaden mellan olika landsting är det också stor skillnad mellan olika sjukhus. Dessutom finns det tydliga skillnader mellan olika slags vård. Inom samma landsting kan det finnas sjukhus som har längre köer än 90 dagar och således inte klarar vårdgarantin samtidigt som det kan finnas sjukhus som redovisar att de har ledig kapacitet och således kan ta emot patienter även från andra landsting.

Ledig kapacitet

I till exempel Stockholms läns landsting har de stora sjukhusen Karolinska och Södersjukhuset längre köer än 90 dagar för höftledsoperationer, samtidigt som flera mindre sjukhus, både privata och landstingsägda, redovisar att de har ledig kapacitet och kan ta emot patienter även från andra landsting.

I hela landet finns det knappt tio sjukhus som rapporterar ledig kapacitet för ortopedioperationer. Ett av dem är

lir kortare ttja vårdgarantin

Spenshults reumatikersjukhus utanför Halmstad.

– Vi har inga köer för ortopedoperationer, säger Sören Aggestrup, VD för sjukhuset.

– Vi har en handläggningstid på två veckor. Den beror inte på köer utan på att det normalt tar så lång tid att planera en operation. Vi har direktavtal med alla landsting i södra Sverige och genom riksavtal för övriga landet kan vi ta emot patienter från hela landet.

Medveten satsning

Oskarshamn's sjukhus i Kalmar läns landsting kan ta emot patienter för till exempel höftledsoperationer, knäledsoperationer och handkirurgi från hela landet.

– Det beror bland annat på en medveten satsning sedan flera år, säger Stina Karlsson, verksamhetsutvecklare vid sjukhuset.

– Vi kom fram till att det kostar mycket att ha folk i kö, så vi satte i gång med ett systematiskt arbete för att få bort köerna. Bra organisation och duktiga läkare är viktiga orsaker till att vi har lyckats.

– Dessutom är det ekonomiskt lönsamt för oss att ta emot patienter från andra landsting.

Också Hässleholms sjukhus i Skåne tar emot bland annat ortopedipatienter från andra landsting.

– I år har vi haft ett jämnt flöde av patienter från andra

Andel, i procent, som väntat mer än 90 dagar på operation

Höftled			Knäled		
Landsting	Mars 08	Mars 09	Landsting	Mars 08	Mars 09
Blekinge	24	0	Blekinge	23	0
Dalarna	22	24	Dalarna	27	34
Gotland	22	6	Gotland	39	0
Gävleborg	27	13	Gävleborg	32	23
Halland	20	12	Halland	9	11
HELA RIKET	20	9	HELA RIKET	27	14
Jämtland	67	18	Jämtland	76	43
Jönköping	11	3	Jönköping	10	16
Kalmar	24	0	Kalmar	15	0
Kronoberg	11	11	Kronoberg	19	26
Norrbottnen	6	10	Norrbottnen	10	14
Skåne	6	0	Skåne	15	2
Stockholm	26	9	Stockholm	28	8
Sörmland	28	18	Sörmland	51	21
Uppsala	13	*	Uppsala	15	*
Värmland	13	8	Värmland	37	16
Västerbotten	35	15	Västerbotten	34	20
Västernorrland	11	13	Västernorrland	21	14
Västmanland	30	6	Västmanland	30	13
Västra Götaland	6	5	Västra Götaland	7	9
Örebro	24	28	Örebro	24	30
Östergötland	30	6	Östergötland	53	23

* Uppgift saknas på grund av nytt redovisningsystem

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

landsting, säger Jimmy Gottfridsson, kommunaktionsansvarig vid Hässleholms sjukhus.

– Vi tar emot alla patienter som vill komma hit från hela landet. Sedan planerar vi operationer när det passar patienterna. Det leder till att vi får ett jämnt flöde och hög beläggning i våra operationssal.

– Att det sedan är en god affär för oss är ingen nackdel, säger Jimmy Gottfridsson.

Vårdgarantin

Utöver dessa finns det sjukhus bland annat i Stockholm som är beredda att ta emot patienter för olika slags ortopediska operationer från hela landet. Samtidigt har totalt 20 sjukhus i hela landet längre köer än 90 dagar. Lika många sjukhus har mellan 60 och 90 dagars väntetid. Det betyder att det är många som har mycket att vinna på att utnyttja vårdgarantin och begära operation i andra landsting än sitt eget.

För andra operationer är bilden annorlunda. Den som till exempel behöver handkirurgi på grund av RA (reumatoid artrit) har betydligt svårare att hitta sjukhus som snabbt kan klara av en operation. Sammanlagt 22 sjukhus redovisar köer som är längre än 90 dagar och tio sjukhus redovisar köer som är mellan 60 och 90 dagar. Bara två sjukhus i hela landet anger att de har kortare eller inga köer.

Magnus Lindström